

Meer dan een kwart eeuw kijken en vergelijken

Benchmark Gemeentelijk Groen

Al meer dan een kwart eeuw trekt de Benchmark Gemeentelijk Groen vergelijkingen tussen gemeenten. Dat levert een heldere inzichten op en plaatst de eigen gegevens in perspectief. Wat voor gezelschap zit hierachter en wat vinden de deelnemers ervan?

De Klantenraad en de projectleider bij de viering van het 25-jarig bestaan van de Benchmark Gemeentelijk Groen in 2023. Van links naar rechts (staand): Jeroen van Gaalen (Utrecht), Trudy Fleuren ('s-Hertogenbosch), Dennis de Heer (Hoorn, voorzitter), Vivienne van Sante (Arnhem), Mark-Jan Smit (Hellendoorn), Rob Willemsen (Enschede), Aad van Leeuwen (Rotterdam), Erik ter Heide (Boxtel); (zittend), Joop Spijker (projectleider).

De Benchmark Gemeentelijk Groen (BGG) is in 1998 in samenwerking met Stadswerk gestart onder de naam Databank Gemeentelijk Groenbeheer. Alle gemeenten die gegevens aanleveren krijgen een eigen 'individuele' rapportage met kengetallen van de gemeente. Deze kengetallen worden naast die van andere gemeenten gelegd. Vergelijkbare gemeenten zijn ingedeeld aan de hand van de grootteklasse (op basis van aantal inwoners) en organisatie van de uitvoering van het onderhoud (overwegend uitbesteed, eigen dienst, sociale werkvoorziening of een mengvorm).

Benchlearning

Er wordt ook een algemene rapportage opgesteld waarbij de toestand van het gemeentelijk groen in Nederland wordt gerapporteerd. Daarnaast worden er met enige regelmaat benchmarkbijeenkomsten georganiseerd, zoals de jaarlijkse Klantendag. Op verzoek van gemeenten worden er bovendien bijeenkomsten van gemeenten in kleine kring georganiseerd. Hier staat het 'benchlearning' centraal: kijken naar elkaars resultaten, wat kunnen de gemeenten van elkaar leren?

Ontwikkelingen in het gemeentelijk groen

Doordat we al gedurende langere tijd gegevens bij gemeenten verzamelen, kunnen we trends zien, zoals ontwikkelingen in oppervlakte van de verschillende typen groen (zie figuur 1). Ook de kosten van groen (per eenheid) kunnen we trendmatig volgen. Deze zijn in de jaren 2010–2017, na de financiële crisis, gedaald, terwijl het algemene prijsniveau is gestegen (inflatie). Maar de laatste jaren trekken de investeringen in groen weer aan.

>

Middelgrote gemeenten hebben per inwoner beduidend meer openbaar groen voor een klein beetje meer geld

Daarbij valt op dat de jaarlijkse beheerkosten van bomen (per boom) wel zijn toegenomen, maar die van struikbeplantingen relatief constant zijn geweest en die van ruw gras en gazons behoorlijk zijn gedaald. De totale kosten van het jaarlijkse beheer en onderhoud van al het gemeentelijke groen

Hellendoorn en de benchmark

Hellendoorn is al vele jaren lid van de benchmark. Naast het benchmarken, wat op zich al waardevol is, heeft het veel meer te bieden. Je krijgt inzage in de trends op groengebied. Actuele onderwerpen worden uitgediept. Daarnaast is het een ideaal platform voor het vergaren en delen van kennis en ervaringen. Waarom zouden we het wiel opnieuw uitvinden als er al zoveel kennis aanwezig is? Het enthousiaste team van de BGG draagt hieraan bij door een continue ontwikkeling van de benchmark op de belangrijke thema's van de toekomst.

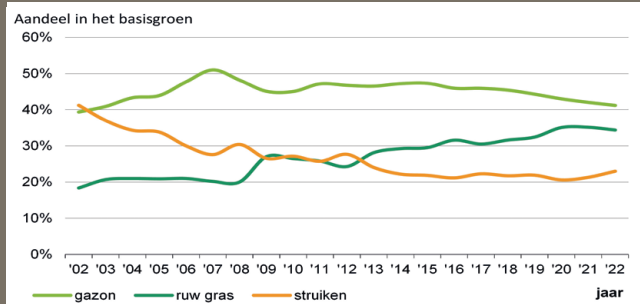
Mark Jan Smit, gemeente Hellendoorn

Een bijzondere iep (Ulmus Hollandica 'Belgica') van de gemeente Hellendoorn, staand aan de Kerkweg in het dorp Haarle. (foto: Mannes Konijnenbelt)

Wat valt op bij middelgrote gemeenten?

De middelgrote gemeenten – we stellen het hier op 50.00 tot 100.000 inwoners – hebben binnen de bebouwde kom gemiddeld bijna de helft meer groen per inwoner dan de kleinere of grotere gemeenten. Dit komt vooral doordat ze per inwoner meer gazon hebben, maar er is per inwoner ook meer van de andere typen groen.

De kosten per oppervlakte groen zijn bij deze groep gemiddeld lager dan bij de grotere of kleinere gemeenten. Daardoor zijn uiteindelijk de kosten per inwoner (circa 50 euro voor al het groen binnen de kom) maar 5 tot 10 procent hoger dan bij kleine en middelgrote gemeenten. Ofwel: aanzienlijk meer groen voor iets meer geld.

Figuur 1. Ontwikkelingen in soorten gemeentelijk groen.

schatten we op ruim 800 miljoen euro per jaar.

Nieuwe ontwikkelingen benchmark

Een van de nieuwe ontwikkelingen binnen de BGG is interactieve rapportage. Lange tijd kregen de deelnemers ieder jaar hun eigen rapportage toegestuurd, eerst op papier en later als pdf-document. Momenteel wordt er een website ontwikkeld waarop de deelnemers hun cijfers kunnen inzien en kunnen vergelijken met andere gemeenten. Daarbij kunnen ze zelf kiezen met welke groepen gemeenten wordt vergeleken. Daarmee wordt aan een wens van de deelnemers voldaan om zelf wat meer met de cijfers te kunnen spelen.

We hebben daarnaast baten van het gemeentelijk groen aan de benchmark toegevoegd, ook wel eco-systeemdiensten genoemd. Vanaf het begin is de benchmark vooral gericht geweest op het inzichtelijk maken van hoeveelheden groen, de opbouw van het groen in beheercategorieën en de kosten van het onderhoud. Er bestaat echter ook een wens om inzicht te krijgen in de baten van al dat groen. Een van die baten is het vastleggen van CO₂. We hebben daarom voor verschillende soorten groen een inschatting gemaakt van die vastlegging, waarbij we voor de bomen ook metingen uitvoeren om de relatie tussen leeftijd en omvang – en daarmee koolstofvastlegging – te bepalen.

Naast opslag van koolstof zijn er natuurlijk nog veel andere belangrijke ecosysteemdiensten van het gemeentelijk groen. Denk aan koeling van de stad tijdens hittegolven, het bieden van ruimte aan biodiversiteit, het verlagen van de run-off bij piekbuien en door infiltratie of speciaal hiervoor aangelegde wadi's bijdragen aan een goed watersysteem van de stad. Ook de

Monumentale Rode beuk bij de Oostpoort van Hoorn.

Hoorn en de benchmark

Deelname aan de Benchmark Gemeentelijk Groen geeft ons een goed inzicht in de kosten, arealen en beeldkwaliteit van het gemeentelijk groenbeheer in Hoorn. Wij ervaren het als waardevol dat we deze gegevens kunnen vergelijken met een groot aantal gemeenten in Nederland, waaronder natuurlijk gemeenten van een vergelijkbare grootte. Het geeft de nodige scherpste om onze eigen bedrijfsvoering te evalueren en verbeteringen door te voeren. De themabijeenkomsten en landelijke Klantendag bieden daarnaast een mooie kans om te netwerken met andere groenbeheerders.

Dennis de Heer, gemeente Hoorn

rol van het groen voor de (mentale) gezondheid en welbevinden van de bewoners moet niet worden onderschat. Het is moeilijk om al deze verschillende baten op het niveau van de gehele stad separaat in kaart te brengen. Wat we wel kunnen doen is het op wijk- en stadsdeel-niveau in beeld brengen van in hoeverre het boomkroonpercentage de 30 procent benadert en in welke mate er voor elk huishouden op 300 meter loopafstand een groene ruimte beschikbaar is. Dit is voor het eerst in 2023 in kaart gebracht.

Waarom doen gemeenten mee?

Als een gemeente aangesloten is bij de benchmark gemeentelijk groen krijgt deze een goed beeld waar je

staat als gemeente bij de inrichting en onderhoud van het gemeentelijk groen. Deze informatie kan zeer behulpzaam zijn om als groenbeheerder goed het management en bestuur te kunnen informeren als ze bepaalde wensen hebben, zoals bezuinigingen op het onderhoud, een ander beeldkwaliteitsniveau of een verbetering van ecosysteemdiensten.

Ga voor een voorbeeldrapportage naar www.benchmarkgroen.nl/voorbeeldrapportage2017.pdf. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Joop Spijker: joop.spijker@wur.nl.

Website

www.benchmarkgroen.nl